

วิธีปฏิบัติ (Work instruction)

ชื่อเอกสารการตรวจ..Scabies..skin..lesion.....

รหัสเอกสารWI-LAB-MB007.....

ผู้จัดทำ..... (.....นายภุชเวท.....แซ่ท้าว.....) ตำแหน่งนักเทคนิคการแพทย์ปฏิบัติการ.....	วันที่จัดทำ.....5..มกราคม..2569.....
ผู้ทบทวน..... (.....น.ส.จิราพร.....ใจชื่น.....) ตำแหน่งนักเทคนิคการแพทย์ปฏิบัติการ.....	วันที่ทบทวน.....5..มกราคม..2569.....
ผู้อนุมัติ..... (.....น.ส.จิราพร.....ใจชื่น.....) ตำแหน่งนักเทคนิคการแพทย์ปฏิบัติการ.....	วันที่อนุมัติ.....6..มกราคม..2569.....
ลำเนาฉบับที่.....01.....	ผู้ถือครอง.....เทคนิคการแพทย์.....
แก้ไขครั้งที่.....00.....	วันที่เริ่มใช้.....2..ตุลาคม..2558.....
แก้ไขครั้งที่.....01.....	วันที่เริ่มใช้.....2..มกราคม..2566.....
แก้ไขครั้งที่.....02.....	วันที่เริ่มใช้.....6..มกราคม..2569.....
แก้ไขครั้งที่.....	วันที่เริ่มใช้.....
แก้ไขครั้งที่.....	วันที่เริ่มใช้.....

	วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 2 ของ 7
	เรื่อง : การตรวจ Scabies skin lesion	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-MB007	แก้ไขครั้งที่ : 02
ผู้จัดทำ : นายฤทธิเดช แซ่ท้าว ตำแหน่ง นักเทคนิคการแพทย์ วันที่ 5 มกราคม 2569			
ผู้รับรอง : นางสาวจิราพร ใจชื่น ตำแหน่ง นักเทคนิคการแพทย์ วันที่ 5 มกราคม 2569			
ผู้อนุมัติ : นางสาวจิราพร ใจชื่น ตำแหน่ง หัวหน้างานเทคนิคการแพทย์ วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569			

รายการทบทวนและแก้ไข

แก้ไขครั้งที่	วันที่	รายละเอียดการแก้ไข
00	1 ตุลาคม 2558	- เริ่มจัดทำ
00	2 ตุลาคม 2558	- ประกาศใช้
01	1 มกราคม 2566	- ทบทวนเอกสาร
01	2 มกราคม 2566	- ประกาศใช้
02	5 มกราคม 2569	- ทบทวนเอกสาร
02	6 มกราคม 2569	- ประกาศใช้

วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 3 ของ 7
เรื่อง : การตรวจ Scabies skin lesion	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-MB007	แก้ไขครั้งที่ : 02
วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569		

1.ความมุ่งหมาย (Purpose)

เพื่อใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงานในการตรวจ Scabies skin lesion ให้ปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน ได้อย่างถูกต้อง

2.การนำไปใช้ (Application)

เพื่อการตรวจหาเชื้อหิด (*Sarcoptes scabiei var hominis*) จากรอยโรคที่ผิวหนัง

3.เอกสารอ้างอิง (Reference)

3.1 สาลินี โรจน์หิรัญสกุล และ สมยศ จารุวิจิตรรัตน. หัตถการพื้นฐานในโรคผิวหนัง. สืบค้นวันที่ 20 ตุลาคม 2567. จาก

<https://www.rama.mahidol.ac.th/ramalaser/sites/default/files/public/pdf/course/Procedure.and.basic.investigation.in.dermatology.pdf>

3.2 ยุกลักษณ์ ธรรมเกสร.(2561). โรคหิด.Thammasat Medical Journal, Vol. 18 No. 3, July - September 2018

4.นิยามและคำย่อ (Terminology and abbreviation)

หิดเกิดจากการติดเชื้อไร ชื่อ *Sarcoptes scabiei var hominis* ซึ่งเป็นตัวไรที่ติดต่อกับมนุษย์ไปสู่มนุษย์ มีขนาดเล็กมากขนาดประมาณ 0.4 มิลลิเมตร จึงมองด้วยตาเปล่าไม่เห็นแต่เห็นได้ทางกล้องจุลทรรศน์ ตัวหิดสามารถมีชีวิตอยู่ได้นานถึง 3 วันในสภาวะอุณหภูมิห้องปกติ ตัวหิดผสมพันธุ์กันบนผิวหนังคน แล้วเจาะอุโมงค์ในผิวหนังกำพืดเพื่อใช้วางไข่ โดยออกไข่วันละ 2-30 ฟองแล้วก็จะตาย ตัวอ่อนจะออกจากไข่ในวันที่ 3 หรือ 4 และจะโตเต็มที่ในเวลาประมาณ 2 สัปดาห์

5.หลักการ (Principle)

ชุดรอยโรคตรวจด้วยวิธี oil preparation และส่องดูด้วยกล้องจุลทรรศน์ เพื่อหา (scabies mite) ไข่หิด (ovum) และอุจจาระหิด (scybala)

6.เอกสารที่เกี่ยวข้อง (Associated documents)

6.1 QP-LAB-001

6.2 QP-LAB-002

วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 4 ของ 7
เรื่อง : การตรวจ Scabies skin lesion	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-MB007	แก้ไขครั้งที่ : 02
วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569		

7.ความปลอดภัย (Safety)

7.1 ปฏิบัติงานโดยนักเทคนิคการแพทย์

7.2 สวมถุงมือ เสื้อกาวน์ (gown) แว่นตา และหน้ากากอนามัย ป้องกันการปนเปื้อนขณะ

ปฏิบัติงาน

7.3 ในตัวอย่างสิ่งส่งตรวจอาจยังมีความสามารถในการก่อโรค ดังนั้น จึงควรจัดการทิ้งลงในถังขยะติดเชื้อ

8.เครื่องมือเครื่องใช้ (Equipment and Supplies)

8.1 กล้องจุลทรรศน์

8.2 ถุงมือ

8.3 ใบมีดผ่าตัด No. 11 หรือ 15

8.4. สไลด์สะอาด

8.5 Oil

8.6 ตะเกียงแอลกอฮอล์

8.7 สำลี

8.8 Alcohol

8.9 ผ้ากอซ

9.มาตรฐาน (Standard)

-

10.วิธีดำเนินการ (Procedure)

10.1 อธิบายให้ผู้ป่วยทราบเหตุผลในการทำ อธิบายขั้นตอนการทำเพื่อให้ผู้ป่วยเข้าใจ และให้ความร่วมมือ

10.2 สวมถุงมือ และเตรียมเครื่องมือให้พร้อม

10.3 เลือกตำแหน่งที่จะขีดข่วน บริเวณอุโมงค์หิด (burrow) เป็นบริเวณที่จะขีดแล้วมีโอกาสพบเชื้อได้มากที่สุด มักอยู่บริเวณ ข้อมือ ข้อมเท้า ตามซอกพับ เช่น รักแร้ ขาหนีบ ก้น และรอบสะดือ วิธีที่จะช่วยให้หาอุโมงค์ได้ง่าย คือการหยดหมึกลงบนผิวหนังที่จะหาอุโมงค์หิดแล้วขีดหมึกส่วนเกินออกจะพบหมึกค้างอยู่ในอุโมงค์ หากไม่พบอุโมงค์หิดให้ขีดบริเวณซอกพับที่มีรอยโรคมาก

วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 5 ของ 7
เรื่อง : การตรวจ Scabies skin lesion	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-MB007	แก้ไขครั้งที่ : 02
วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569		

10.4 ทำความสะอาดบริเวณที่จะขีดด้วยสำลีแอลกอฮอล์

10.5 หยด oil ลงบนสไลด์สะอาด หลังจากนั้นใช้ใบมีดแตะ oil ให้มีoil ติดใบมีดเล็กน้อย หรืออาจหยด oil ลง บนอุโมงค์หิดโดยตรง

10.6 ขูดบริเวณอุโมงค์หิดจนกระทั่งได้หนึ่งส่วนด้านบนของอุโมงค์หิดเปิดออกมา และขูดเพื่อเอาตัวหิดและสิ่งที่อยู่ในอุโมงค์หิดออกมา การขูดอาจทำให้เกิดมีเลือดซึมเล็กน้อยได้ แต่ไม่ควรจะมีเลือดออกมาก

10.7 ควรขูดมากกว่า 1 บริเวณ อย่างน้อย 4-6 บริเวณ

10.8 นำตัวอย่างที่ขูดได้ใส่ลงบนสไลด์ที่มี oil ปิด cover slip

10.9 นำสไลด์ที่ได้ไปดูกล้องจุลทรรศน์กำลังขยาย x10

10.10 ควรตรวจดูให้ทั่วทั้งสไลด์ เพื่อหาตัวหิด (scabies mite) ไข่หิด (ovum) และอุจจาระหิด (scybala)

11.การคำนวณ (Calculation)

-

12.การควบคุมคุณภาพ (Quality control)

การควบคุมคุณภาพภายใน

- ตรวจสอบวันหมดอายุของ Oil immersion
- ตรวจสอบความสะอาดของแผ่น glass slide และ cover slide
- ทบทวนความสอดคล้องของผลการตรวจกับอาการทางคลินิก

การควบคุมคุณภาพภายนอก

-

13.การบันทึกข้อมูลและเอกสารที่ใช้ (Data record and documentation)

บันทึกผลลงในระบบ LIS ของห้องปฏิบัติการ โดยระบบจะเชื่อมต่อเข้าสู่ระบบ HIS อัตโนมัติ

14. การรายงานผล (Report of analysis)

ไม่พบ : Negative

พบ : Positive

วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 6 ของ 7
เรื่อง : การตรวจ Scabies skin lesion	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-MB007	แก้ไขครั้งที่ : 02
วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569		

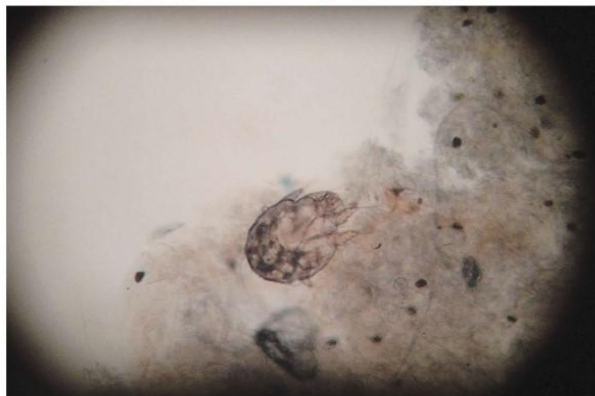
15.รายละเอียดอื่น (Supplementary note)

15.1 สิ่งส่งตรวจ รอยโรคจากผิวหนังผู้ป่วย

15.2 ข้อควรระวัง การตรวจดังกล่าวควรใช้ mineral oil และไม่ควรรใช้ potassium hydroxide เพราะอาจละลาย pellets ได้

15.3 การตรวจไม่พบเชื้อหิดจึง ไม่สามารถ “rule out” การติดเชื้อได้ในรายที่มีประวัติและอาการแสดงเข้าได้กับโรคหิดถึงแม้ว่าจะขูดไม่พบ หลักฐานการติดโรคอาจให้การรักษาเป็น therapeutic diagnosis

15.4 ในรายที่เห็น burrow ไม่ชัดเจนสามารถทำ burrow ink test โดยการหยดหมึกหรือ India ink ไปบริเวณรอยโรคที่สงสัย แล้วขีดหมึกที่เลื้อยออกด้วยแอลกอฮอล์ หากมี burrow จะปรากฏให้เห็นเป็นเส้น ดังในรูป

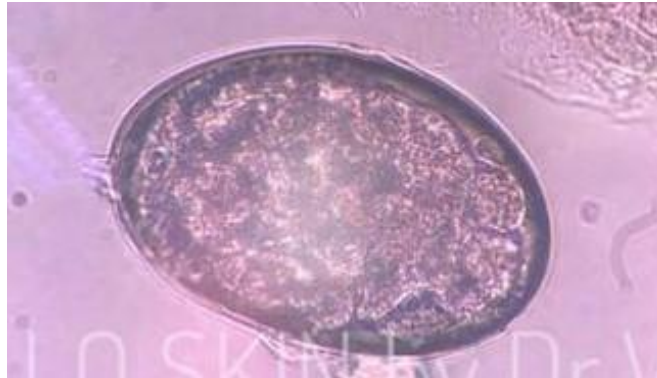

หิด (scabies mite) และ อุจจาระหิด (scybala)

หิด (scabies mite)

วิธีปฏิบัติงาน: วิธีปฏิบัติ (Work Instruction)	ชื่อหน่วยงาน : กลุ่มงานเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลวังเจ้า	หน้า 7 ของ 7
เรื่อง : การตรวจ Scabies skin lesion	เอกสารเลขที่ : WI-LAB-MB007	แก้ไขครั้งที่ : 02
วันที่บังคับใช้ : 6 มกราคม 2569		

ไข่หิด (ovum)

อุจจาระหิด (scybala)